

Powszechny Spis Rolny 2020 – wyniki ostateczne w województwie łódzkim

29.04.2022 r.

10,4%

Spadek liczby gospodarstw rolnych w porównaniu z PSR 2010

Ostateczne wyniki Powszechnego Spisu Rolnego 2020 potwierdzają notowany od wielu lat spadek liczby gospodarstw rolnych, przy jednoczesnym wzroście ich średniej powierzchni. Nastąpiła znaczna specjalizacja produkcji rolniczej w kierunku produkcji roślinnej. W strukturze powierzchni zasiewów dominowała uprawa zbóż.

Dane dla województwa prezentowane są według siedziby użytkownika, natomiast dane dla gmin według siedziby gospodarstwa.

1. Gospodarstwa rolne

Według wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2020 liczba gospodarstw rolnych w województwie łódzkim ogółem wyniosła 117,0 tys. W porównaniu z wynikami PSR w 2010 r., ich liczba zmniejszyła się o 10,4%, natomiast w skali Polski liczba gospodarstw była mniejsza o 12,7%. Ubytek gospodarstw odnotowano w grupach obszarowych obejmujących gospodarstwa o powierzchni od 1 do 20 ha – największy (18,3%) wśród gospodarstw o powierzchni 7-10 ha użytków rolnych. Wzrosła natomiast liczba gospodarstw najmniejszych – o powierzchni do 1 ha użytków rolnych (o 16,3%) oraz największych, we wszystkich grupach o powierzchni powyżej 20 ha (łącznie o 35,7%).

Struktura gospodarstw rolnych według grup obszarowych na przestrzeni 10 lat pozostała zbliżona. Niemal połowę gospodarstw stanowiły posiadające od 3 do 10 ha użytków rolnych, co piąte gospodarstwo w województwie łódzkim posiadało 3–5 ha użytków rolnych. W skali Polski największe grupy stanowiły gospodarstwa z użytkami rolnymi o powierzchni 1–5 ha (łącznie 50,1%).

Obserwowany spadek liczby gospodarstw rolnych, przy nieznacznym wzroście powierzchni użytków rolnych, znalazł swoje odzwierciedlenie we wzroście o 12,0% **średniej powierzchni użytków rolnych (UR)** przypadającej na 1 gospodarstwo rolne w województwie łódzkim, tj. z 7,5 ha w 2010 r. do **8,4 ha** w 2020 r. Odnotowany wzrost był niższy niż przeciętny w kraju oraz niższy niż w większości województw. Przeciętnie w Polsce średnia powierzchnia UR jednego gospodarstwa zwiększyła się o 16,3%, z 9,8 ha w 2010 r. do 11,4 ha w 2020 r.

W przekroju regionalnym według siedziby gospodarstwa największa liczba gospodarstw zlokalizowana była w gminie Błaszki (powiat sieradzki), Biała Rawska (powiat rawski) oraz Opoczno (powiat opoczyński). Gospodarstwa z tych gmin stanowiły każde po 1,6% ogółu gospodarstw w województwie.

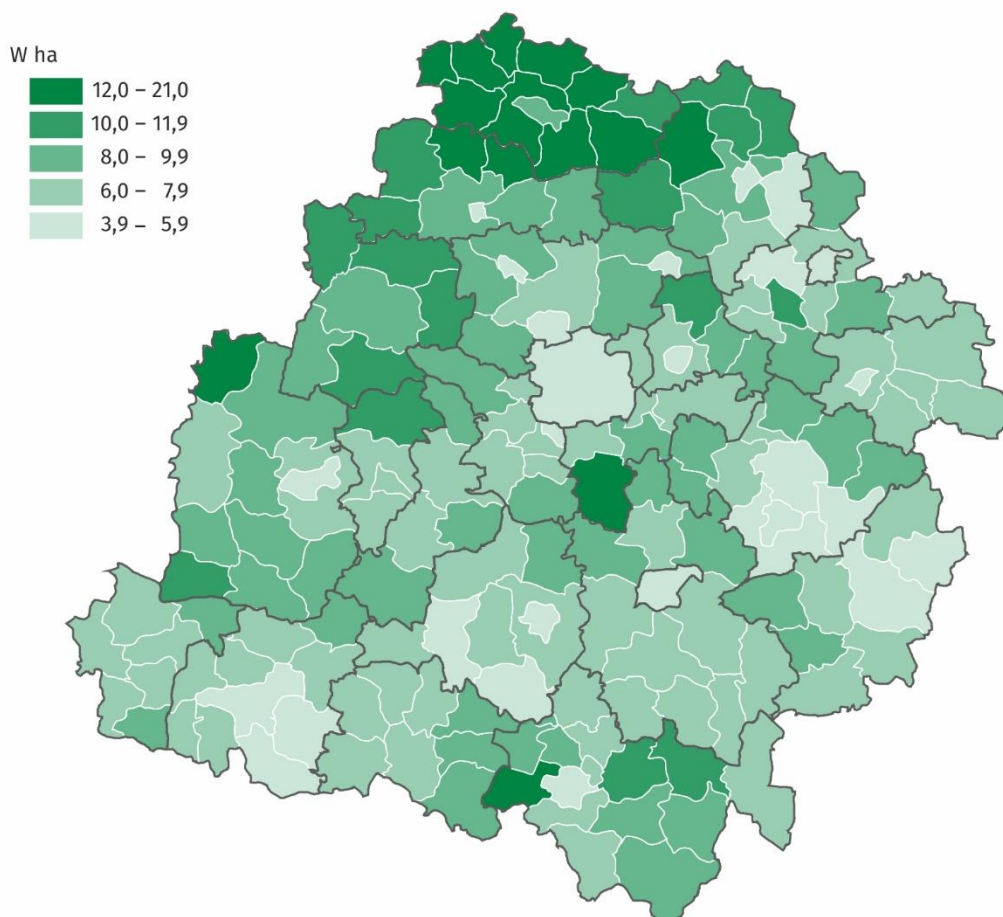
Największą średnią powierzchnią użytków rolnych w gospodarstwach według ich siedziby odnotowano w gminie Ładzice (powiat radomszczański) – 21,0 ha oraz gminach: Łanięta – 19,6 ha, Strzelce – 16,4 ha, Nowe Ostrowy – 15,3 ha, Krośniewice – 15,1 ha, Oporów – 14,7 ha, Bedlno – 14,6 ha oraz Krzyżanów – 14,3 ha (wszystkie z powiatu kutnowskiego). Najmniejszą średnią powierzchnią UR charakteryzowały się gminy miejskie: Tomaszów Mazowiecki – 3,9 ha, Bełchatów – 4,1 ha, Ozorków oraz Opoczno (gmina miejsko-wiejska) – 4,5 ha oraz Piotrków Trybunalski – 4,6 ha, a także w gminie wiejskiej Lubochnia (powiat tomaszowski) – 4,6 ha.

Powszechny Spis Rolny (PSR) został przeprowadzony na terytorium Polski w okresie od 1 września do 30 listopada 2020 r., wg stanu na dzień 1 czerwca 2020 r.

Spisem rolnym, jako badaniem pełnym, zostały objęte gospodarstwa rolne, których użytkownikami były osoby fizyczne (gospodarstwa indywidualne) oraz osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej.

Średnia powierzchnia użytków rolnych w łódzkim to 8,4 ha

Mapa1. Średnia powierzchnia użytków rolnych w 2020 r.

Zwiększył się odsetek gospodarstw prowadzących wyłącznie produkcję roślinną, kosztem gospodarstw z produkcją mieszaną (roślinną i zwierzęcą)

W porównaniu z wynikami PSR 2010 nastąpiły zmiany w strukturze gospodarstw rolnych według **rodzaju prowadzonej działalności rolniczej**. W 2020 r. wśród ogółu gospodarstw, zarówno w województwie łódzkim, podobnie jak i w skali kraju, dominowały jednostki prowadzące wyłącznie produkcję roślinną. Gospodarstwa takie stanowiły 58,7% ogółu gospodarstw rolnych w łódzkim, podczas gdy prowadzące tylko produkcję zwierzęcą – 0,5%. Odsetek gospodarstw zajmujących się wyłącznie produkcją roślinną wzrósł o 21,5 p. proc., zaś prowadzących tylko produkcję zwierzęcą o 0,1 p. proc. Gospodarstwa z produkcją mieszaną (prowadzące zarówno uprawę roślin, jak i chów zwierząt) stanowiły 40,8% ogółu gospodarstw rolnych, wobec 62,4% w 2010 r.

2. Użytkowanie gruntów i powierzchnia zasiewów

Według ostatecznych wyników Powszechnego Spisu Rolnego w 2020 r. **powierzchnia użytków rolnych** ogółem w gospodarstwach rolnych w województwie łódzkim wyniosła **981 260 ha**. W ciągu ostatnich 10 lat, tj. od Powszechnego Spisu Rolnego w 2010 r., powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach rolnych zwiększyła się o 1,6 tys. ha, tj. o 0,2%.

W województwie łódzkim, w stosunku do 2010 r., powierzchnia zasiewów w gospodarstwach ogółem zwiększyła się o 34,3 tys. ha (o 4,7%), wzrosła także powierzchnia upraw trwałych o 4,3 tys. ha (o 11,4%). Zmniejszyła się natomiast powierzchnia łąk trwałych i pastwisk trwałych łącznie o 18,7 tys. ha (o 11,6%).

Użytki rolne w dobrej kulturze rolnej to 98,7% użytków rolnych ogółem. Odsetek ten zwiększył się w porównaniu z danymi PSR 2010 o 1,0 p. proc. Udział powierzchni zasiewów w 2020 r. w tej kategorii UR wyniósł 79,5% i w porównaniu z 2010 r. zwiększył się o 2,6 p. proc. Udział powierzchni upraw trwałych wyniósł 4,3% i zwiększył się o 0,4 p. proc, natomiast odsetek łąk trwałych wyniósł 13,5% i zmniejszył się o 1,2 p. proc.

Powierzchnia użytków rolnych w województwie łódzkim zwiększyła się o 1,6 tys. ha w stosunku do 2010 r.

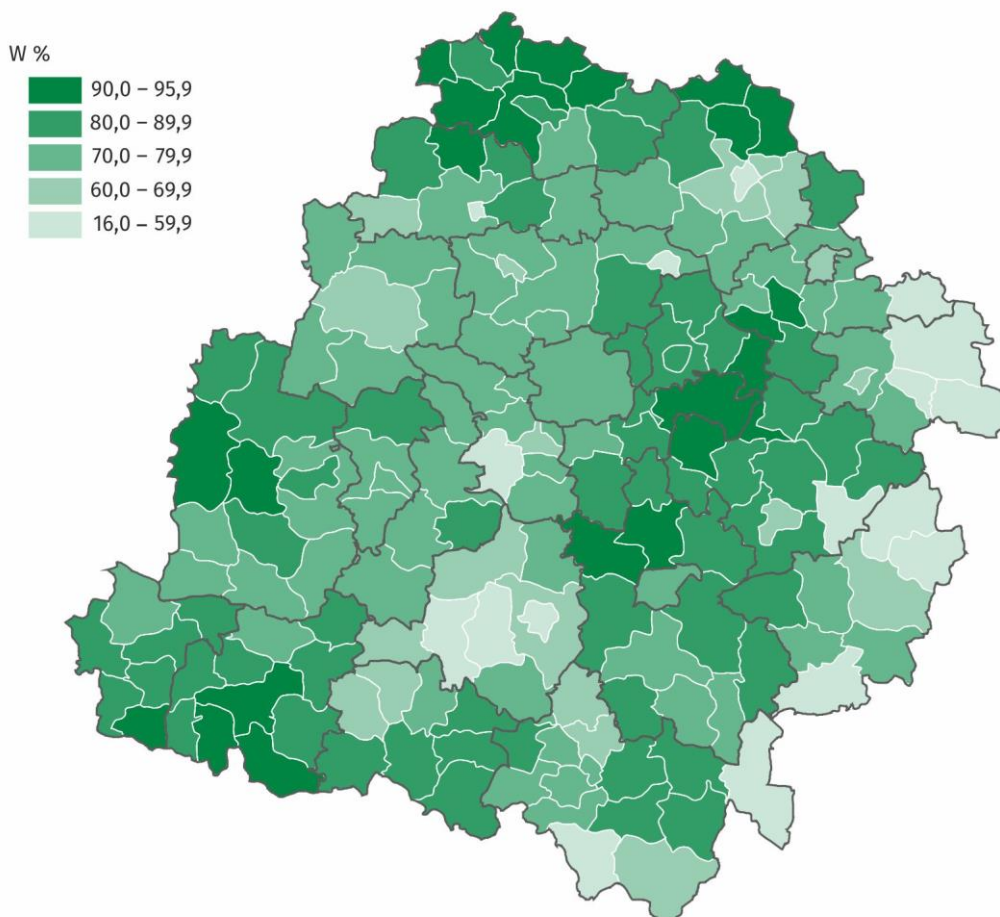
Użytki rolne w dobrej kulturze rolnej to 98,7% użytków rolnych

Ostateczne wyniki spisu rolnego pokazują, że ogólna **powierzchnia zasiewów** w gospodarstwach rolnych w województwie łódzkim w 2020 r. wyniosła prawie **770045 ha** i była większa o 4,7% niż w 2010 r. W strukturze zasiewów nadal dominującą uprawą były **zboża ogółem** (587 104 ha – 76,2%), których powierzchnia uprawy wzrosła o 6,1 tys. ha. Wyniki PSR 2020 wskazują także na wzrost powierzchni upraw rzepaku i rzepiku o 5,7 tys. ha (tj. o 27,0%) do 26,8 tys. ha. Uprawy te stanowiły 3,5% powierzchni zasiewów. O 0,3 tys. ha (1,9%) wzrosła także powierzchnia uprawy warzyw gruntowych (łącznie 15,9 tys. ha – 2,1% powierzchni zasiewów). Znacząco zmniejszyła się powierzchnia uprawy ziemniaków (o 16,6 tys. ha, 39,1%), która w 2020 r. stanowiła 3,4% powierzchni zasiewów. Powierzchnia uprawy buraków zmniejszyła się o 18,0% i wyniosła 5,5 tys. ha (0,7% powierzchni upraw).

Powierzchnia uprawy zbóż to 76,2% powierzchni zasiewów ogółem

Według danych PSR 2020 wg siedziby gospodarstwa, najwyższy udział powierzchni zasiewów w strukturze UR odnotowano w gminach Mokrsko (powiat wieluński) – 95,9%, Krośnice (powiat kutnowski) – 95,6%, Dąbrowice i Oporów (powiat kutnowski) – po 94,9%. Najniższy udział powierzchni zasiewów, poniżej 50% UR, obliczono dla 8 gmin: Sadkowie (powiat rawski) – 16,0%, Biała Rawska (powiat rawski) – 16,8%, Kowiesy (powiat skierniewicki) – 25,0%, Głowno (gmina miejska, powiat zgierski) – 35,2%, Szczerców (powiat bełchatowski) – 41,7%, Gidle (powiat radomszczański) – 43,3%, Kluki (powiat bełchatowski) – 44,5% oraz Regnów (powiat rawski) – 48,6%.

Mapa 2. Udział powierzchni zasiewów w ogólnej powierzchni użytków rolnych w 2020 r.

W strukturze powierzchni zasiewów w większości gmin województwa dominowała uprawa zbóż. Udział powierzchni uprawy zbóż kształtował się od 91,9% w gminie Rzgów (powiat łódzki wschodni) do 41,6% w gminie Wróblew (powiat sieradzki). Znaczące udziały upraw rzepaku i rzepiku w strukturze zasiewów odnotowano z gmin: Łanięta i Oporów (powiat kutnowski) – po 16,3%, Kodrąb (powiat radomszczański) – 14,3% oraz Kutno (gmina wiejska, powiat kutnowski) – 14,0%. Powierzchnia uprawy ziemniaków stanowiła znaczące udziały w gminach powiatów sieradzkiego i wieluńskiego: Wróblew – 41,8%, Czarnożyły – 28,4%, Błaszki – 26,8%, Biała – 18,5%, Warta – 17,9%. Uprawa warzyw stanowiła znaczną część powierzchni zasiewów w gminach z powiatu łęczyckiego: Góra Świętej Małgorzaty – 40,1% i Piątek – 21,5% oraz w Zduńskiej Woli (gmina miejska, powiat zduńskowolski) – 16,9%.

3. Zwierzęta gospodarskie

Zmiany w chowie zwierząt gospodarskich, odnotowane w PSR 2020, wskazują na rozwój produkcji zwierzęcej z przeznaczeniem na mięso. Pogłowie poniższych gatunków **zwierząt gospodarskich** w województwie łódzkim wyniosło:

- bydła – 448 tys. szt. (w tym krów – 173 tys. szt.) – o 1,3% mniej w porównaniu z wynikami PSR 2010 (w tym krów o 20,0% mniej);
- świń – 1319 tys. szt. (w tym loch – 69 tys. szt.) – o 0,8% więcej w porównaniu z wynikami PSR 2010 (w tym loch o 36,2% mniej);
- drobiu – 16188 tys. szt. (w tym kur niosek – 2764 tys. szt.) – o 5,3% więcej w porównaniu z wynikami PSR 2010 (w tym kur niosek o 7,4% mniej).

Udział wojewódzkiego stada bydła w stadzie ogólnopolskim wyniósł 7,1% (o 0,8 p. proc. mniej niż w 2010 r.). Wielkość stada trzody chlewnej w województwie łódzkim stanowiła 11,8% stada ogólnopolskiego (o 3,2 p. proc. więcej niż w 2010 r.). Wielkość chowu drobiu według wyników PSR 2020 to 7,2% wielkości stada w kraju (o 1,7 p. proc. mniej niż w 2010 r.).

Obsada zwierząt gospodarskich na 100 ha użytków rolnych w województwie łódzkim, według ostatecznych danych PSR 2020, była wyższa niż przeciętnie w kraju. Na 100 ha UR przypadło 46 szt. bydła (w kraju 42 szt.), w tym krów 18 szt. (w kraju 17 szt.). Obsada świń na 100 ha to w województwie łódzkim 134 szt. (w kraju 75 szt.), w tym loch 7 szt. (w kraju 5 szt.). W przypadku drobiu wskaźnik ten kształtował się na poziomie 1650 szt. (w kraju 1511 szt.), w tym 282 kur niosek (w kraju 370 szt.).

W przekroju gminnym według siedziby gospodarstwa, najwyższą obsadą bydła na 100 ha użytków rolnych, charakteryzowały się gminy: Goszczanów (powiat sieradzki) – 159 szt. bydła na 100 ha UR, Będków (powiat sieradzki) – 130 szt. oraz Zduny, Domaniewice i Bielawy (powiat łowicki) – odpowiednio 128 szt., 119 szt., 112 szt. Najwyższe wskaźniki pogłowia świń ogółem na 100 ha UR odnotowano w gminach: Tuszyn (powiat łódzkie wschodni) – 1560 szt., Grabica i Moszczenica (powiat piotrkowski) – odpowiednio 1476 szt. i 1361 szt. oraz Chąśno i Kocierzew Południowy (powiat łowicki) – 816 szt. i 742 szt. Obsada drobiu na 100 ha UR najwyższe wartości przyjmowała w gminach miejskich: Zduńska Wola (powiat zduńskowski) – 20 tys. szt., Tomaszów Mazowiecki (powiat tomaszowski) – 18 tys. szt., Łowicz (powiat łowicki) – 15 tys. szt. oraz w gminach wiejskich: Tomaszów Mazowiecki (powiat tomaszowski) – 17 tys. szt., Zgierz (powiat zgierski) – 12 tys. szt. i Ujazd (powiat tomaszowski) – 10 tys. szt.

4. Ciągniki i maszyny rolnicze

Wyposażenie gospodarstw rolnych w województwie łódzkim w ciągniki i kombajny zbożowe, w okresie międzypisowym wzrosło. Liczba ciągników rolniczych zwiększyła się w porównaniu z 2010 r. o 4,7% i wyniosła 131,2 tys. sztuk, natomiast liczba kombajnów zbożowych – 12,6 tys. szt. – była wyższa o 22,8%. Zmniejszyło się wyposażenie gospodarstw w kombajny ziemniaczane oraz buraczane, odpowiednio o 26,2% oraz 54,9%. W gospodarstwach rolnych odnotowano 9,7 tys. szt. kombajnów ziemniaczanych oraz 0,6 tys. szt. kombajnów buraczanych. Spadła także liczba silosokombajnów o 71,1% do 270 szt. oraz opryskiwaczy sadowniczych o 3,2% do 5,7 tys. szt. i opryskiwaczy polowych o 2,7% do 48,9 tys. szt.

Wskaźniki dotyczące liczby maszyn na 100 gospodarstw, na przestrzeni 10 lat, uległy znaczącym zmianom. Wyjątkiem jest obsada ciągników na 100 gospodarstw, która zwiększyła się w porównaniu z wynikami PSR 2010 o 16 sztuk do 112. Obsada kombajnów zbożowych oraz opryskiwaczy polowych wzrosła jedynie o 3 sztuki, do poziomu 11 kombajnów zbożowych oraz 42 opryskiwaczy polowych. W przypadku pozostałych maszyn obsada na 100 gospodarstw zmniejszyła się nieznacznie lub pozostała bez zmian (opryskiwaczy sadowniczych).

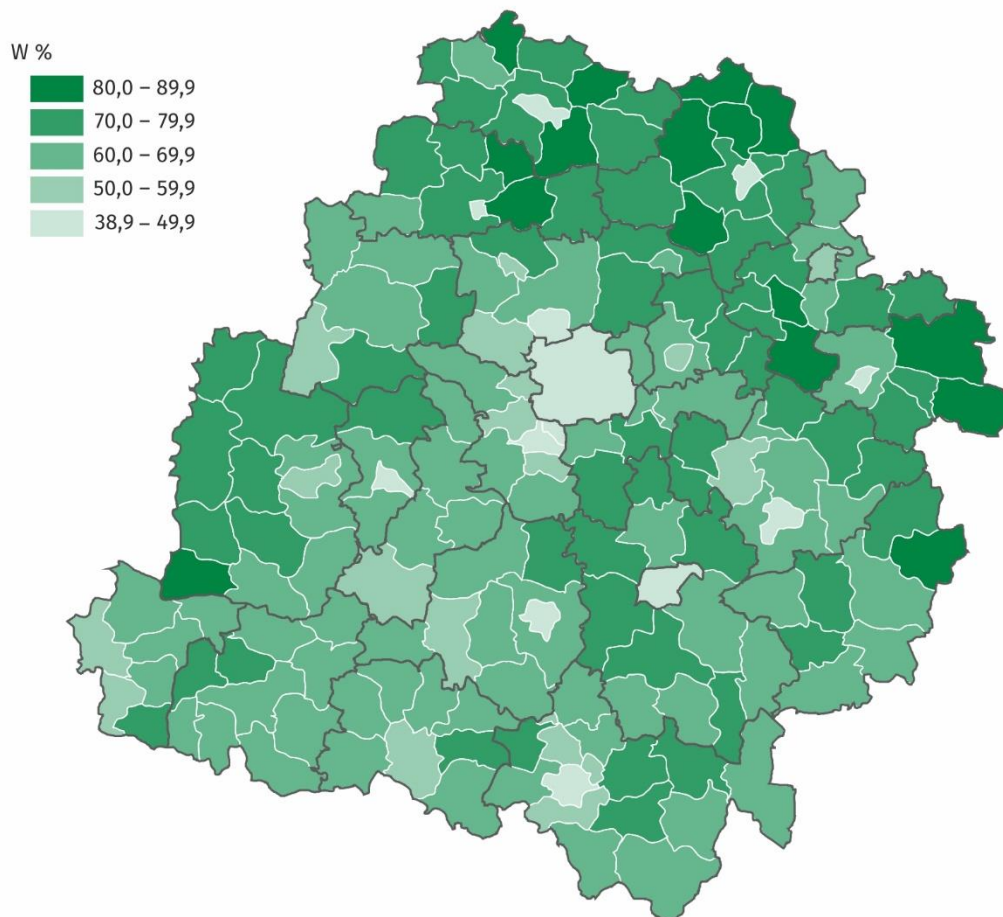
Dane PSR 2020 dla gmin według siedziby gospodarstwa wskazują, że najwyższy odsetek gospodarstw wyposażonych w ciągniki rolnicze odnotowano w gminach powiatu łowickiego: Kocierzew Południowy i Chąśno oraz gminach powiatu skierniewickiego Godzianów i Głuchów, w których wynosił on blisko 90%. Gminy o najniższym udziale gospodarstw posiadających ciągniki to gminy miejskie: Betchatów, Radomsko, Zduńska Wola, Łęczycza, Rawa Mazowiecka, Pabianice, Tomaszów Mazowiecki, w których wskaźnik ten nie przekroczył 45%

W okresie 2010-2020 zwiększyło się pogłowie świń i drobiu

Obsada zwierząt gospodarskich na 100 ha użytków rolnych w województwie łódzkim była wyższa niż przeciętnie w kraju

Na 100 gospodarstw w województwie łódzkim przypadło 112 ciągników rolniczych

Mapa 3. Udział gospodarstw rolnych wyposażonych w ciągniki w ogólnej liczbie gospodarstw w 2020 r.

5. Źródła dochodów gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego

W województwie łódzkim 116 656 gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa indywidualnego, w ciągu roku poprzedzającego spis rolny, uzyskiwało **dochody z prowadzonej działalności rolniczej**. Ich liczba zmniejszyła w porównaniu z wynikami PSR 2010 o 10,5%.

Nadal tylko 1/3 gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa indywidualnego uzyskuje główne dochody (ponad 50% dochodów) z prowadzonej działalności rolniczej. Odsetek gospodarstw domowych utrzymujących się głównie z rolnictwa zmalał na przestrzeni lat 2010-2020 z 35,2% do 29,5%.

Odsetek gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa indywidualnego uzyskujących główne dochody z pracy najemnej (36,9%) przewyższył odsetek gospodarstw uzyskujących główne dochody z działalności rolniczej. Udział tych gospodarstw wzrósł w porównaniu z wynikami PSR 2010 o 6,1 p. proc.

Tylko 1/3 gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego utrzymywała się głównie z działalności rolniczej

6. Nakłady pracy i struktura pracujących w gospodarstwach rolnych

Według danych PSR 2020 nakłady pracy na prowadzenie działalności rolniczej w gospodarstwach rolnych w województwie łódzkim wyniosły 124,9 tys. AWU¹ (tj. 8,8% wartości dla kraju),

¹ AWU (z ang. Annual Work Unit) to umowna roczna jednostka pracy, będąca odpowiednikiem rocznego wkładu pracy osoby zatrudnionej w pełnym wymiarze czasu pracy (tj. po przeliczeniu pracujących w niepełnym wymiarze na pełne etaty). Obejmuje nakłady pracy: pracowników dorywczych, pracowników kontraktowych, w ramach pomocy sąsiedzkiej w gospodarstwach indywidualnych.

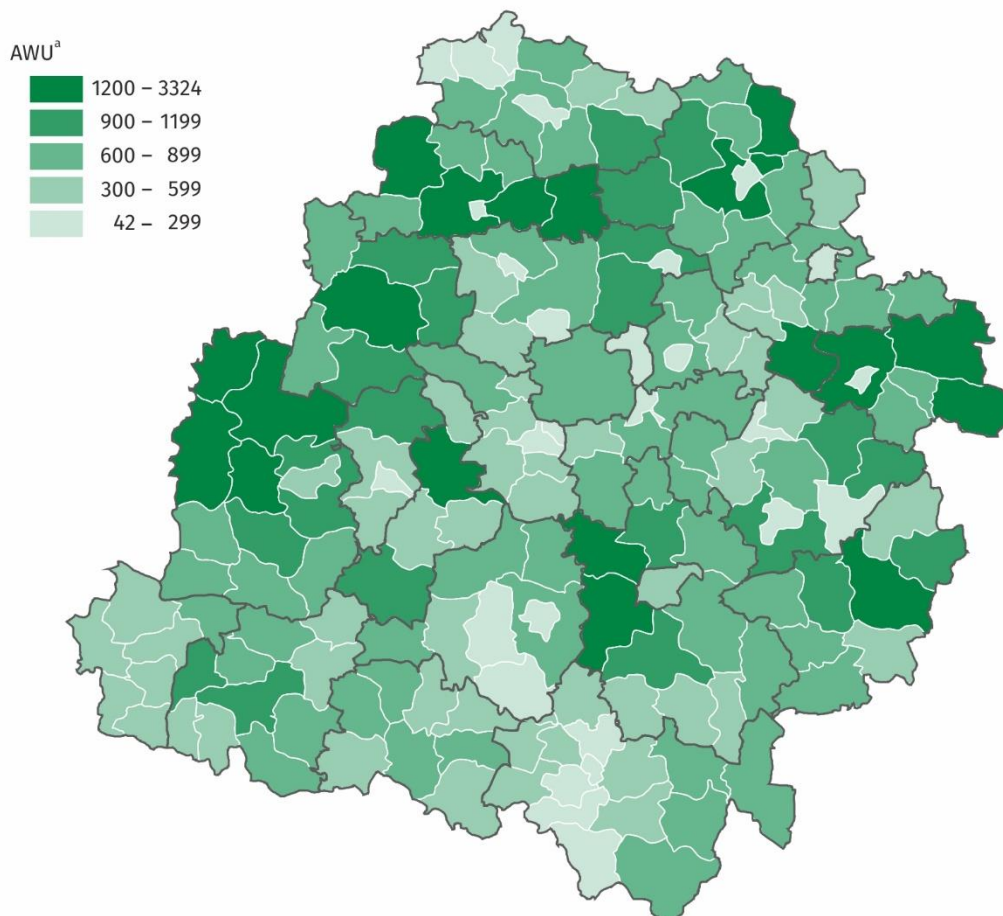
z tego 123,7 tys. AWU w gospodarstwach indywidualnych, a 1,2 tys. AWU w pozostałych gospodarstwach.

W gospodarstwach indywidualnych rodzinna siła robocza (użytkowników gospodarstwa i członków ich rodzin) stanowiła 92,9% nakładów pracy ponoszonych na prowadzenie działalności rolniczej. Najemna siła robocza pracowników stałych to 3,4% ogółu nakładów pracy. W stosunku do wyników PSR 2010 zmniejszył się udział rodzinnej siły roboczej o 3,8 p. proc., dwukrotnie wzrósł natomiast odsetek nakładów pracy pracowników stałych w gospodarstwach.

Gminami charakteryzującymi się najwyższym poziomem nakładów pracy w rolnictwie (w przeliczeniu na AWU) były według danych PSR 2020: Biała Rawska (powiat rawski) – 3,3 tys. AWU, Błaszki (powiat sieradzki) – 2,6 tys. AWU, Sadkowice (powiat rawski) – 2,5 tys. AWU, Warta (powiat sieradzki) – 2,1 tys. AWU oraz Wola Krzysztoporska (powiat piotrkowski) – 1,6 tys. AWU. Najniższy poziom nakładów pracy odnotowano w gminach miejskich: Łęczyca (powiat łęczycki), Zduńska Wola (powiat zduńskowolski), Ozorków (powiat zgierski), Bełchatów (powiat bełchatowski) oraz gminach wiejskich Ksawerów (powiat pabianicki) oraz Andrespol (powiat łódzki wschodni).

Rodzinna siła robocza stanowiła 92,9% nakładów pracy w gospodarstwach indywidualnych

Mapa 4. Nakłady pracy w gospodarstwach rolnych ogółem poniesione na produkcję rolniczą w 2020 r.

a Umowna roczna jednostka nakładów pracy w rolnictwie, oznaczająca ekwiwalent pełnego etatu.

* * *

W przypadku cytowania danych Głównego Urzędu Statystycznego prosimy o zamieszczenie informacji: „Źródło danych GUS”, a przypadku publikowania obliczeń dokonanych na danych opublikowanych przez GUS prosimy o zamieszczenie informacji: „Opracowanie własne na podstawie danych GUS”.

Opracowanie merytoryczne:

Urząd Statystyczny w Łodzi

Dyrektor dr Piotr Ryszard Cmela

Tel: 42 684 56 11

Rozpowszechnianie:

Informatorium Statystyczne

Tel: 42 683 91 91, 42 683 91 92

Współpraca z Mediami

Tel: 42 683 90 19, 510 99 33 99

e-mail: promocjeldz@stat.gov.pl

www.lodz.stat.gov.pl

@Lodz_STAT

@UrzadStatystycznywLodzi

Powiązane opracowania:

Publikacja GUS pt. *Powszechny Spis Rolny 2020. Metodologia i organizacja badania*

<https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rolnictwo-lesnictwo/psr-2020/powszechny-spis-rolny-2020-metodologia-i-organizacja-badania,3,1.html>

Ważniejsze pojęcia i wyjaśnienia metodologiczne zawarto w wyżej wymienionym opracowaniu.

Informacje wynikowe dostępne w bazie danych:

Bank Danych Lokalnych – Powszechne Spisy Rolne – PSR 2020

<https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>